

# **Landesbibliothek Oldenburg**

**Digitalisierung von Drucken**

**Georgii Beyeri, J.U.D. De Utili & Necessaria Autorum  
Juridicorum Et Juris arti inservientium Notitia  
Schediasma, exhibens Indicem Autorum quos Tribus  
Speciminibus recitavit & excerpsit**

**Beyer, Georg**

**Lipsiae, 1720**

**VD18 90548167**

V. Institutionum seu Elementorum D. Justiniani Libri quatuor.

**urn:nbn:de:gbv:45:1-14273**

Clarum ordinem, non quod perfectus sit, verum quod vulgo receptus, unde etiam labores optimi aliquorum, v. g. Vultejii Jurisprudencia Romana, Althusii Dicæologia, Donelli & Connani Commentaria Juris &c. (quod vulgarem ordinem rejecerint) fere negliguntur.

V.

*Institutionum seu Elementorum D. Justiniani Libri quatuor. 1529. 8vo.*

(NB. Haloandri nomen in titulo non occurrit, sed allocutio ad Juris studiosos exhibitis tunc Institutionibus & Pandectis promittit Codicem & *veagás* cum nova versione. Dedicacioni vero nomen Haloandri præfixum est.)

*Digestorum seu pandectarum Libri quinquaginta editi NoreMBERGÆ per GREGORIUM HALOANDRUM munificentia ampliff. ordinis ibidem 1529. 4to tribus Volumm.*

(NB. primum ad finem libri XIX. secundum ad finem libri XXXVI. pertingit, tertium residua complectitur.)

*Codicis D. Justiniani ex repetita prælectione Libri XII. ex fide antiq. exemplarium, quoad fieri potuit, a GREG. HALOANDRO diligentissime purgati recognitique Noremb. 1530. fol.*

*Novellarum Constitutionum Justiniani que extant, Volumen Græc. Lat. GREGORIO HALOANDRO interprete Noremb.*

1531. fol.

B 4

Hæ

**H**Æ sunt genuinæ Haloandri (seu Hoffmanni) in hoc enim majorum suorum nomen erat) in curante editiones, quibus perfectis eodem anno 1531. Venetiis obiit. Vitam & obitum negligenter ut solet, commemorat *Freber. in Theatr. Erud.* p. 81. Exemplari vero, quod possidemus, Institutionum subjunctæ sunt *duæ Epistolæ manuscriptæ ad Julium a Pflugk a Martino Richtero Rebr.* datæ postremum Haloandri iter ejusque obitum prolixius commemorantes, ubi mentio fit rarissimi libri impertiente Cœlio Calcagnino Ferrariae Haloandro paulo ante mortem descripti, sed ejus obitum cum aliis pretiosis referata capsula fuisset subtracti; titulus deerat, sed vocari poterat *Pericula Imperii Justiniani*. Erat enim inibi nomenclatura Prouinciarum, Magistratuum Castrensium & Aulicorum cum singulorum insignibus; quæ magnam lucem afferre poterat *Codici Justiniani & toti Jurisprudentiæ Romanæ.*

Hunc Haloandrum nonnulli faciunt Professore Altdorffinum, cum tamen eo tempore Altdorffine quidem Gymnasium fuerit, quod postea ibi institutum, sed a. 1575. in academiam seu Altdorffinorum Universitatem laudatissimam, hucusque florentem & anno superiori nova incrementa sapientem transmutatum est. Puto vero eum, postquam sumtu Julii Pflugk in Italiam ductus & reuersus fuit, Noribergæ stipendiis publicis sustentatum, dum Juris Volumina emendaret. id quod testatur in præfatione pandectarum. Prima Corporis Justiniani editio est, quæ emendata

pro

prodiit post strigosas & horridas vulgares, correcta quoad Pandectas ex libris Bolognini, qui originem debuere Politiani Codicibus ad Florentinum exemplar emendatis. Quantum vero subsidii præbeat hæc Pandectarum editio, propria edoctus experientia testor. Sunt multæ & perquam multæ digestorum leges, quarum sensum divinando magis conijcere quam legendo consequi possis; at ubi Haloandrinam editionem evolveris, omnia plana sunt; ut taceam varias lectiones, de quibus contendunt eruditi, omnes in Haloandro planas; imo notavi sæpius novas lectiones multa meditatione & labore ab eruditis demum ex proprio ingenio resurgentes, quas in Haloandri Voluminibus, si ea inspexissent, reperissent, eoque multo laboris compendio frui poterant. Dolemus vero recognitionem & repetitam emendationem Pandectarum, quam sibi proposuerat Autor notis adjectis edendam immatura ejus morte interceptam fuisse; sed interim fruimur ea, quam magno nostro emolumento habemus, nec constat, an Laurentii Vallæ aliorumque erga veteres Jctos & Justinianum convitiis responderit, (quod promisit in præfat. ff.) Reliqua, quæ hic præstitit, docet præfatio, in qua recte imperitiæ arguit eos, qui digesta per ff. caput tituli eorundem per *legem*, versus sive *ἑμάρτιον* per *paragrapum* exprimunt. Verum postquam vulgares istæ denominationes quasi civitate donatæ sunt & ab omnibus intelliguntur, rem joculari esse puto de verbo certare. Varias vero hæc Pandectarum

editio obtreccationes passa est, aliis eam, ne ematm  
retur, tacito inter suos edicto prohibentibus, a cato,  
varias objectiones magno conatu proferentib tatis,  
quas ad quatuor genera reducit in præfatione gente  
dicis: 1. nihil usquam in toto Jure Civili depra fules  
te esse scriptum aut mendose legi, & propterea empl  
pervacuo castigandi operam sumtam, aut ce pressi  
nudum tantummodo nomen prætendi. 2. textu princ  
legum non tanti esse momenti, postquam Glo a tit.  
torum, item Bartoli, Baldi, aliorumque summi quart  
eandem vim, quam legum verba obtinuerint, totur  
multis quidem & atrocibus ulceribus & men forde  
libros juris scaterere, sed impune non esse injussu vero  
saris, ad quem potissimum cura legum pertin nequ  
horum librorum castigationem attentari. 4. prior  
iam præsentem Haloandri editionem multa quar  
pravata & audacius immutata continere. Dig tavit  
vero sunt & lectu jucunda, quæ Autor hisce om quo  
bus in dicta Codicis præfatione reponit, iisque exce  
denda, de quibus conqueritur in præfatione Cata  
vellarum: esse plures, qui, cum magnum ex ra ne  
editione profectum fecerint, id tamen dissimula reco  
tes, quasi in antiquo aliquo exemplari invenerit con  
aut proprii ingenii sagacitate primi animadvert part  
rint, simulent, interim has editiones ob unam scrip  
te voculam, (neque idvere tamen) sugillent & mis  
tenter in contemptum pertrahant. *In Codice* qua  
vulnera sanavit, tot collapsa restituit, tot lacuna scri  
explevit, ut omnem fidem superent, adjutus Cod tior  
ce vetustissimo (post omnem spem collapsam, fr ciam  
stratamque etiam Constantinopoli diligentiss me  
ma

mam investigationem) a Joh. Egnatio communi-  
cato, integerrimæ scripturæ, venerandæ antiqui-  
tatis, summæ propter Imperatorum nomina dili-  
genter descripta & adjectam temporum per Con-  
sules designationem utilitatis; collatis simul ex-  
emplaribus ante & post Accursium scriptis & im-  
pressis. Et quamvis Egnatii Exemplar tam in  
principio usque ad *tit. de Episcop. aud.* quam sine  
*a tit. ad Scum Turpill.* carie consumtum & in  
quarto libro magna ex parte, in septimo ferme in  
totum mutilatum esset, omnes tamen maculas &  
sordes, quoad fieri potuit, deterfit; authenticas  
vero ex Novellis excerptas, quod neque suo loco,  
neque omnes, neque fideliter reddita sententia  
prioribus novem libris Codicis essent insertæ, tan-  
quam surreptitios servos de familia ejicendas pu-  
tavit, & separatim sub operis finem, eo ordine,  
quo in Codice positæ fuerunt, descripsit, una cum  
excerptis constitutionum Friderici Imperatoris,  
Catalogo consulum ad discernenda legum tempo-  
ra necessario & variis subinde lectionibus ac notis  
recogniti operis. Desiderat tamen supplementum  
constitutionum aliquot græcarum in Codice, quas  
partim omnino non habuit, partim ob vetustæ  
scripturæ obscuritatem legere non potuit. Impri-  
mis deesse Constitutionem in Cod. de Sportul.  
quæ modum sportularum in singulis causis præ-  
scribit, cujus frequens mentio per alias constitu-  
tiones & cujus ignoratio caliginem processui judi-  
ciario offundit. Deesse & alias non minoris mo-  
menti, &c.

Quan-

Quantum ad *Novellas* : textum Græcum fidelit  
 mus in lucem produxit, cum ejus nullum exe nume  
 plum in usu & jure hominis privati eo temp exerc  
 fuerit, neque omnino ultra duo, quæ publico benda  
 Italia asservabantur, ullum repertum fuerit ; N πὸδα  
 que alius sibi ex hac editione quid arrogare pol nume  
 aut causari, quod idem conantem ipsum Halo rium  
 der sua editione anteverterit, in editione digess ex Gr  
 rum & Codicis expresse testatus fuerat, idque tertiu  
 triennium in omnibus Christiani orbis provinci cundu  
 percrebuerat, græcam *Novellarum* editione plend  
 Noribergæ parari. lis lite

Latinam vero versionem novam idem Halo scribi  
 der perfecit, ægre quidem ad id adductus, ob var quam  
 incommoda interpretationem & interpretem vel qu  
 mitantia, quæ in præfat. *Novell.* exponit ; victi  
 tamen autoritate senatus Norici & desiderio d 46. 54  
 ctorum hominum, qui satis diu ex veteris trans qua i  
 tionis lectione nauseam contraxerant. Cumq Partic  
 quatuor tradantur interpretandi genera : 1. m 22. 53  
 γὰρ Φρασις, quæ summa utitur libertate, omnia a sculo  
 miscens, quæ vel in fuso commentario dici po editæ  
 sent, assumtis exemplis, similitudinibus & integri tantu  
 expositionibus, cujusmodi sunt Theophili & Cas Nov.  
 tiunculæ paraphrases institutionum. 2. Μετὰ Φρα Nov.  
 σις, quæ non ita late vagatur ut genus præcedent Cont  
 nonnihil tamen sibi permittit, tum in omittendi 237. 1  
 iis, quæ non admodum sunt necessaria vel pauci risco  
 verbis reddi possunt, tum in addendis, quæ sen que  
 tentiam suppleant aut illustrent. 3. Ερμηνεία, qui versio  
 intra justum modum consistit & magis appendi font  
 fidelite

fideliter sententiam quam verba superstitiose an-  
 numerat, laudatissima proinde, lectoribus grata,  
 exercendo ingenio confirmandoque iudicio adhi-  
 benda nec mediocrem utilitatem afferens. 4. *ναὶ*  
*πρόδας*, misere verbis alligata, non compositioni &  
 numeris latino sermoni aptis intendens, non au-  
 rium iudicio orationem accommodans, sed quæ  
 ex Græcis bonis latina facit non-bona. Autor  
 tertium imprimis genus exprimens, alicubi & se-  
 cundum & quartum adhibuit; Quæ vero ad sup-  
 plendam sententiam aliquando inseruit, minuscu-  
 lis literis, quo facilius a reliquis discernantur, de-  
 scribi curavit; quod etiam factum in integris ali-  
 quando constitutionibus, quæ in Græco desunt,  
 vel quod haberi non potuerint, vel quod in poste-  
 rioribus clarius exprimantur. *vid. Nov. 2. 5. 6. 7.*  
*46. 54. 57. 74. 75. 79. 83. 84. 98. 111. 114. 127. 130.*  
 quæ in græco integræ desunt, latinæ vero habentur.  
 Particularum expletarum exempla sunt in *Nov. 18.*  
*22. 53. 66. 67. 117.* & alibi passim. Contra majus-  
 sculo typo expressæ sunt, quæ initio latinæ fuerunt  
 editæ, & in græco vel penitus desunt, vel paucis  
 tantummodo verbis exprimitur sententia. *vid.*  
*Nov. 10. 17. 23. 33. 34. 143.* huc etiam referenda erat  
*Nov. 65.* Omnino vero & Latinæ & Græcæ integræ  
 Constitutiones deficiunt: *Nov. 40. 49. 70. 76. 106.*  
*137. 140. 149.* alibi particulæ deficiunt, quod aste-  
 risco indicatum, *vid. Nov. 28. 29. 30. 38.* & pleræ-  
 que passim. Interim adhuc retinemus vulgatam  
 versionem, &, quod magis mirandum est, eam  
 fonti græco præferimus, quia scilicet eo tempore, quo  
 Jus



Jus Civile receptum fuit, textus græcus & reliquæ  
 versiones præter vulgatam defecerunt. Talis  
 persuasio peperit inepta de Jure Romano  
 Germania olim expresse recepto opinio, & h  
 causa esse videtur, cur Haloandri nulla in v  
 Jctorum a Fichardo & Mantua conscriptis m  
 tio facta sit, quasi Jcti nomine dignus non esse  
 qui commentariorum & Glossatorum mol  
 studiosis non objiceret. Interim manebit ce  
 bris Haloandri memoria,

## VI.

*Corpus Juris Civilis per LUDOVIC. CH  
 RONDAM, le Caron. Antw. ex officina  
 Christoph. Plantini 1575. fol.*

Nitidissima hæc, præ omnibus reliquis, si B  
 gicam Simonis van Leeuwen excipias, et no epit  
 tio summa typorum elegancia primo statim asp  
 ctu lectorem in sui amorem rapit. Etea quide  
 Haloandrina quantum ad pandectas, si non utilis  
 saltem æqualis videtur, quoad Codicem vero nem n  
 Novellas hæc longo intervallo Haloandrina  
 post se relinquit, accedentibus huic permultis  
 scriptionibus & Constitutionibus Latinis & Gr  
 cis, vid. l. 3. 5. 6. 7. C. de summ. Trinit. l. 15. 17. 19.  
 20. 24. 25. 26. de SS. Eccles. l. 29. 35. 38. 39. 41. 42.  
 43. 44. 45. 46. 47. 52. 56. de Episc. & Clero  
 l. 14. 17. 18. 20. 22. 23. 25. 26. 29. 30. 32. 33. 34. de  
 iscop. Audient. l. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 20. de H  
 retic. l. 9. 10. de Pagan. l. 3. 7. 8. de his qui ad eccl  
 unt)